

Pěstování a řez ovocných stromů

Řez jabloní - druhy řezů.....	4
Obecná pravidla a poznatky	4
Řez po výsadbě, mladé stromky	5
Vřetenovitý zákrsek - založení stromku s dvouletou korunou.....	6
Starší stromy (zmlazení)	7
Přeroubovaná jabloň	8
RUBÍN se řeže jinak	10
Štíhlé vřetenno (postup zejména pro pěstování jabloní).....	10
Roubování jabloní.....	12
Proč roubovat	12
Rouby.....	12
Roubování.....	12
Jaké odrůdy zvolit?	14
Hrušně - pěstování	17
Hrušně - úvod, podnože	17
Řez	17
Odrůdy	18
Rez hrušňová.....	18
Meruňky - pěstování	19
Vlastnosti, výsadba	19
Podnože.....	19
Řez	19
Roubování.....	20
Odrůdy	20
Broskvoně - pěstování.....	21
Vlastnosti, výsadba	21
Odrůdy	21
Podnože.....	21
Řez	21
Očkování	23
Slivoně - pěstování.....	24
Co všechno jsou slivoně.....	24
Odrůdy	24
Podnože:.....	25
Vlastnosti slivoní, výsadba	25
Řez obecně.....	25
Řez - zákrsek, čtvrtkmen, polokmen.....	26
Řez - vřetenovitý zákrsek.....	26
Třešně - pěstování	28
Třešně - úvod	28
Srdcovky, polochrupky	28
Chrupky.....	28
Podnože (aneb jak udržet nízký tvar třešně?)	28
O sázení a řezu	29
Zahnův postupný řez.....	29
Roubování.....	30
Višně - pěstování.....	31
Višně - úvod.....	31

Řez	31
Odrůdy	32

Řez jabloní - druhy řezů

Rozlišuje se řez **zimní** a **letní**. Řez zimní je možný provádět již někdy od poloviny listopadu až do března (je to v době vegetačního klidu), řez letní se dělá od dubna do srpna (za vegetace). Ten zimní bývá důležitější, leckdo dělá jen ten. V listopadu a prosinci řezou asi jen nedočkavci nebo ti, kteří mají příliš velký sad a bojí se, že by to na jaře nestihli. Já s řezem nespěchám. Staré stromy, co mají malé přírůstky, řezu dříve - v lednu, únoru. Mladší stromky později - v březnu. V červnu vytrhám velkou většinu **vlků** (vzhůru rostoucí silné výhony nahoře v koruně) a ohýbám výhony u mladých stromků, abych je donutil dříve plodit a méně růst, obojí se mi osvědčilo. V srpnu se dělá už jen tzv. doplňkový pozdně letní řez, tím se ale běžný zahrádkář nemusí zas tak moc vzrušovat.

Obecná pravidla a poznatky

Při řezu dbám na to, abych obměňoval staré dřevo za nové, aby koruna byla pěkně vzdušná, ale zase to nesmím s tou vzdušností přehnat, špiš jde o to, aby měla koruna dostatek **osvětleného** listí. Velmi důležité je zachovat pyramidální tvar koruny, nikoli deštník, kdy horní větve spolehlivě odstíní všechny dole. Většina listů je alespoň nějakou denní dobu osvětlena a je potom z čeho vyživit plody a předcházím tím chorobám (tou vzdušností - nemají ji rády houbové choroby ani škůdci z hmyzí říše). A stříháme stromy proto, aby nebylo hodně nekvalitních jablek, ale raději méně - ale kvalitních.

Čím bujněji strom roste, tím později řezeme. U bujně rostoucích stromů odkládám řez třeba až na duben i květen. Takový bujný strom nemívá moc plodů a plodnost pozdním řezem podpořím, růst oslabím. Tedy, pokud chci pěstovat jablka a ne dřevo :o).

Větvičky směřující vzhůru spíše nerodí, jsou na nich listy a divoce narůstají. Ty vodorovné tolik nepřirůstají ale zato rodí, ty jsou cenné. Cenné jsou i tenké větvičky, vůbec nestříhat! Pokud je zkrátíme, zesílí.

Co se týče ošetření rezných ran - ošetřujeme až od průměru kolem 3 cm. Zatřeme ránu štěpařským voskem, balzámem, latexem, balakrylem, aby se do rány nedostala infekce, aby se lépe zahojila.

Staré jabloně a hrušně, které mají malé přírůstky, podpoříme v růstu (tedy v tvorbě nového dřeva, na něm bývá kvalitnější ovoce) řezem do počátku února.

Stromky staré několik let je vhodné řezat asi tak koncem února, mladé stromky až v březnu, dubnu.

větev **na vzhůru rostoucí výhon** (obr.1). A naopak - **ve vyšších částech**

Slabý výhon potřebuje silnější řez - pokud tedy chceme, aby více rostl. Silný výhon řezeme slabě (tedy jej méně zkrátíme), tím ho zbrzdíme.

Mezi řezem spodní a vrchní části koruny jsou rozdíly - **na spodních větvích** musíme podporovat růst a tak odstříhneme zababčené větve, směřující dolů. A stříháme tak, aby poslední výhon na větvi směřoval vzhůru (říkáme, že zkracujeme

koruny pryč se strmě vzhůru rostoucími silnými výhony, stříháme na vodorovný výhon nebo na výhon směřující dolů (obr.2). Pryč s vlky a větvemi, konkurujícími těm hlavním. Tenké větvičky nechat, mohou příští rok plodit, jsou cenné. Občas nechat i nějaký vlk, je-li v daném místě dost prostoru, on mi za rok může zarodit a pak se ohne pod tíhou plodů, vznikne cenný **plodonosný oblouk**.

Podpoření růstu - udělat zimní řez, nechat méně květných pupenů - to jsou ty bachratější, boubelaté (pak jsou ještě pupeny listové, ty jsou "štíhlé", špičaté).

Oslabení růstu - řezat později na jaře, i v květu, nechat více květných pupenů, ohýbat větve do vodorovné polohy, i níž. Ohýbat větve lze už za vegetace, není nutno čekat na jaro. Vyvazují je provázky (ale pozor, zarůstají), větším závažíčka (beton s drátkem, připnu na větévku kolíčkem - ale padá mi to na děti, co pod těmi stromy skotačí) nebo existuje tzv. vinný drát (drátek, obalený papírkem, skvělá věc, ale že by se dala jednoduše koupit, to ne). Dlužno však dodat, že tyto ohýbací praktiky se dělají spíš na mladých stromcích. Pokud mám čas, dělám je i na starších stromech a funguje to. Sousedí se mi smějí, i vám se budou smát. Dokud neuvidí, že toto konání nese ovoce. Když si toho všimnou, začnou to zkoušet taky.

Větve stříháme načisto tak, aby zkrácená pokračovala dále postranní větví a po té odstřižené nezbyl tzv. špaček - ten by uschnul a do větve by se mohla dostat infekce. Je to tady na obrázku.

Čím více mladé stromky rostou, tím méně je řežeme a naopak. To je, co. Některé odrůdy prostě rostou hodně (třeba Rubinola) a některé málo. Na stejné podnoží. A to si pak člověk myslí, že je to hnojením, škůdci nebo sousedem a ono to tak přitom má být!

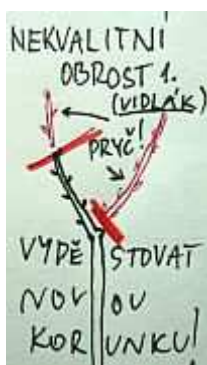
Pokud máte dojem, že strom je příliš zanedbaný, nesnažte se ho hned vychovat tím, že mu odřezáte polovinu listové plochy, rozložte si řez na dva nebo i více roků.

Řez po výsadbě, mladé stromky

A teď babo rad'. Kamarád Stýblo si koupí stromek a ptá se - co s tím, jak stříhnout? Jaký tvar pěstovat!? Asi nejčastěji bude takový Stýblo pěstovat **zákrsek**. Tak mu řeknu - Stýblo, na podzim nic nestříhej, nech to na jaro, aby ustříhané větvičky neohrozil mráz. A na jaře zastříhni větvičky takto: Prostřední (terminál) nech delší o délku nůžek než ty ostatní. Ty ostatní hlavně zastříhni tak, aby byly v jedné rovině (dosáhne se tím mízní rovnováhy a větve porostou dál stejně silně). A jestli je těch větví okolo terminálu víc, nech tam jen čtyři, rovnoměrně dokola rozprostřené. Vyber větvičky tak, aby netvořily přeslen (uť - snad se tomu tak říká...) - tedy neměly by vyrůstat z jednoho výškově položeného místa na kmínku, měly by mezi nimi být mezery ve vertikálním smyslu (ale to už si jeden ohlídá při nákupu). Je dobré, když ty okolní větvičky rostou pod stejným úhlem vzhůru (ideálně nějakých 45 stupňů) a jestli ne, pomůžeme jim (provázkem, rozporkou).

No a může se stát také to, že seženete vysněnou odrůdu, ale stromek není narostlý zrovna ideálně. Co s vidlákem a se stromkem jen se třemi výhony vidíte na obrázcích. Pokud koupíte stromek

zcela bez obrostu, zkrátka jen prut s kořeny, na jaře jej zastříhnete asi metr nad zemí, tím se podpoří růst větví a příští rok už bude co stříhat. Vlastně to vůbec není špatná možnost, jen si musíte rok počkat.

V dalších letech je to podobné, terminál necháváme trochu delší, odstraňujeme konkurenci terminálu. Pryč s vlky, vytrháváme v červnu. Ty rány po vytržení vypadají děsivě, ale trhá se to samo v ideálních místech a dobře se to hojí, sami se budete divit, jak to rychle zaroste. Tam, kde větve chybí, vyplníme prostor

vhodně vyvázanými větvičkami. Vedoucí větve - ty čtyři okolo - dominují a nenecháme je přerůst nějakou jinou větví. Vzdušná koruna, **roztahovat do prostoru kolem!** Vedoucí větve na bocích nenechat růst moc nahoru, stříhat na šikmou větev, ne na vzhůru rostoucí! Zkrátka - je dobré dodržet obecné zásady řezu, o kterých jsem psal v předcházející kapitole. Kdyby někdo měl nejasno ohledně utváření zákrsku, napište mi do debaty ve shoutboardu (titulní strana) a já to tady mohu popsat podrobněji.

A co dál? Nečekejte, že vám řeknu, kdy zakládám další patro. Co já vím, co kde vyroste. Strom stříhám tak, aby byla koruna vzdušná a řídím se těmi pravidly, která jsou popsána v 1. kapitole na této stránce. Když ono to chce praxi, léta, než to člověk zažije pod kůží a než mu dojdou všechny souvislosti. Hm, to je teda rada.

Stýblo se mě ptal na **štíhlá vřetena**. Jsou to úzké malé jablůňky (šířka tak metr a výška něco nad dva), pěstují se na málo rostoucích podnožích v úrodných půdách. Nejčastěji na M9. Pokud jsou na méně úrodné půdě, lze i na podnožích M 26. A i na horší půdě v horších podmínkách (480 m.n.m.) mi nádherně rodí, je to radost. Stýblo má na zahradě i nevyužitelné úzké pruhy půdy, dobře osvětlené. Jdi do toho, řekl jsem mu, živý plot tam nedávej, ten se nedá jíst. A jak štíhlé vřeteno pěstovat? No, je to trochu náročnější.

Vřetenovitý zákrssek - založení stromku s dvouletou korunou

Mám v oblibě nijak nový tvar, kterému se říká (mimo jiné) **vřetenovitý zákrssek**. Zabírá málo místa a dává kvalitní ovoce. Hezky na podnoži MM106 (ale jde to i na běžných M9, M26 nebo podobných), stromky tak 2 metry od sebe (záleží na podnoži, vzrůstnosti odrůdy a úrodnosti půdy - od 1,8 do přibližně 2,2 m - pokud roste více a lépe, potom dále od sebe). Korunku zakládám u vysazeného stromku přibližně takto:

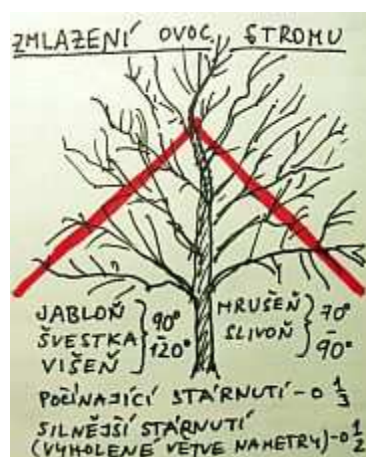
- odstraním konkurenční výhony, zkrátím terminál
- vyberu 4 ramena, nejnižší vyrůstá z kmínku asi 0,5 m nad zemí
- ramena nejdříve ohnu nebo rozepřu mírně šikmo vzhůru (skoro vodorovně)
- kuželovitě zkrátím - jako na obrázku - větve se přitom zkrátí asi o třetinu až polovinu, vždy na očko ven - tedy na to, které je na větvičce vespod. Nezkracuji tedy do vodorovné roviny jako u zákrsku.

- v dalších letech zakládám výše položená ramena (výškově v odstupech asi 30 cm), zkracuji terminál a ramena tak, aby byl zachován kuželovitý tvar stromku. Nebo vyvazuji prodloužení ramen do vodorovna. A samozřejmě vytrhávám nebo vyřezávám konkurenční výhony. Dobré je šetřit výhony slabě rostoucí do stran či dolů, ty napřesrok obvykle rodí.

Dbá se na obměnu větví po několika letech (asi po pěti letech sesazujeme odplozené svěšené větve na mladé, mírně vzhůru směřující, dolní nechám delší než horní).

Troufám si říci, že vřetenovitý zákrsek je takovým tlustějším a vyšším štíhlým vřetenem s poněkud výše směřujícími větvemi, i když to asi ještě nikdy nikdo takhle neřekl. Si troufám.

Starší stromy (zmlazení)

Starší stromy obvykle potřebují zmladit. Poznáte to tak, že mají malé přírůstky, třeba jen 10 centimetrů dlouhé nové větvičky, to je málo. Když to srovnáte s mladým stromkem, který má přírůstek třeba i víc než metr... Kdybychom nic nepodnikli, došlo by k zakrňování, odumírání pupenů, vyholování větví (začíná to od vnitřku koruny směrem ven). Takže pořádně říznout - zmladit! Někdy rozdělit i do více let, aby strom přílišným odebráním zelené plochy neutrpěl. Prořezáváme zejména vrchní a vnější oblasti koruny. Již jsem výše popsal jak - dolní větve řízneme na větve směřující šikmo vzhůru, musíme je dohnat k růstu, do vrchních větví sáhneme víc - podívejte na obrázek. Často prostě sesadím vršek na nějakou postranní větev, která funkci terminálu potom přebere.

Leč ouha - tím to nekončí! Tento řez je potřeba udělat třeba někdy v lednu, co nejdříve, tak časný řez podpoří růst! No a potom přijde červen a my uvidíme, jak náš zákrok stromu prospěl - pokud jeho vršek (zejména) zaroste vlky, je to dobře, ale pro nás to znamená další práci - vlky vytrhat. Jde to dobře, hlavně je nenechat vyžrát a zdřevnatět. To se pak musí vzít nůžkami a jejich odstranění není dokonalé - u jejich pat vyraší spousty dalších vlků z tzv. spících oček! Není to potom nic příjemného, vede to až k depresi zahrádkáře a rezignaci na další řez.

TAK NE! Takhle stříhají "milovníci ježků" - co vidí, zakrátí. Prostě zabrání tomu, aby vyrostlo nové plodné dřevo. Nepěstují ovoce, pěstují dřevo - všude moc větví, byť krátkých. **Co s tím? - seříznout huňaté vršky na nějakou větev, co roste z koruny ven, nechat "ventily" - tu a tam i nějaký vlk (i vyvázat, nezkracovat!).** Když se s tím nic neudělá, vyrostou na těch ustříhlých špačcích zase zástupy dalších vlků. A ty zase ježkomil zkrátí? Asi jo.

Nějaké vlky necháme, asi tak každý desátý. Pokud jsou vlky tenké, také je necháme být. Na nich se objeví květné pupeny. To nakonec i na těch ponechaných silnějších, za rok. A potom, co zarodí, ohnou se pod tíhou plodů a vytvoří plodonosné oblouky. Pár let budou vesele rodit.

V koruně staršího stromu se také objevuje tzv. paroží, krátké členité kroužkovité větévky nebo něco jako trny (dodám sem časem fotku), na nich bývá spousta buclatých květných pupenů. Nenechávám je příliš zestárnout, také chtějí zmladit - když na nich odhadnete nějakých 20 pupenů, většinu paroží odstříhnete, nechte asi jen 5 pupenů. Jablek pak bude méně, ale budou kvalitnější. Pokud kolem paroží rostou nové větvičky, odstraňte paroží klidně celé a vypěstujte náhradní, mladé.

Když už tady pořád vedu řeč o těch plodných obloucích, ty se také zmlazují, asi tak po 3 letech, stříhnou se asi tak v polovině na větvičku mířící vzhůru (pokud tam je).

Obecná připomínka -prosvětluje se spíš vrchol než spodek stromu, u velkých stromů, i když rostou dobře, prořezávat - vyřezat spíš celé větve, aby se koruna zředila. Velké stromy se nedají řezat detailně, to by byla strašná práce. Ať nemá strom dva terminály, ať se větve nekříží, nenechte nikde suché větve. Vlky pryč, vodorovné větve nechat, ty rodí!

Přeroubovaná jablň

Idared přeroubovaný před 2 roky na Topaz. Zkrácený terminál před dalším roubováním.

A co se týče řezu přeroubovaného staršího stromu - viz kapitola roubování jabloní, tak dodržujeme obecné zásady řezu. Tedy udržet vzdušnou korunu, nezakracovat zapěstované kosterní větve zbytečně, ale i tak je udržet ve stejné vodorovné rovině, nepřipustit konkurenční výhony či křížící se větve, nebát se vyvázání větví (nebo použití závaží). A za rok či dva

odstranit tahouny (ačkoli z důvodu nostalgie občas nějaký ten tahoun původní odrůdy "zapomenu" odříznout a nenápadně jej nadále hýčkám...). Na obrázku je čerstvě ostříhaný zákrsek původně Idaredu přeroubovaný předloni na Topaz. Ovšem terminál jsem odřízl (měl by zůstat vyšší), neboť jej (jen ten terminál) hodlám na konci dubna přeroubovat na Red Topaz. Při přeroubování je dobré mít na mysli také co nejlepší zhojení řezných ran, obzvláště u větví většího průměru. Proto se dává i více roubů, než by bylo nutno, na silnou větev třeba 3 nebo 4. Více roubů se totiž lépe postará o zakrytí rány novými pletivy. Zpočátku nechávám růst tedy více roubů, nechávám v místě přeroubování více "husto", během let však to, co narostlo z přebytečných roubů musím odstranit.

Na prvních třech záběrech je Topaz po 3 letech od přeroubování, na čtvrtém Rozela dva roky po přeroubování (od počátku rodí jako zběsilá), na pátém Angold rok po přeroubování (ten si dává s plodností na čas) (Rokycansko, 10.4. 2010).

RUBÍN se řeže jinak

Dodnes velmi populární Rubín se řeze po výsadbě stejně, jako běžná jablň, ale po několika letech je nutný poněkud jiný řez. Rubín totiž rodí také (a dost) na konci jednoletých výhonů a větve vyholuje, což není nic příjemného. Někdo řeší řez jednoduše - na jaře dělá jen průklest, vyřeže celé větve aby zředil korunu a nic dalšího

nezakracuje. Takže koncové pupeny mohou přinést plody.

Pokud máme na řez dost času, kromě průklestu se soustředíme i na detailní řez - a tak to dělám na jaře také: Rubín často vytváří na větvích jakási "věčka" - vidlice. Ve ztlustělé části, kde k rozdělení dochází, bylo loni na podzim jablko. Jeden výhon této vidlice (většinou to je ten, co směřuje výše a je delší) zkrátím na 3 - 5 pupenů (na pupen, který jde ven z koruny). A druhý výhon nezkracuji, nechám jej odrodit. Je to na obrázcích. Řeknu vám, takový Rubín vypadá po správném řezu dost děsně. Ale pak to člověku v létě vynahradí nádhernou podívanou.

A ještě dvě věci k Rubínu - on dost roste, takže v červnu lezu do koruny (asi před 12 lety přeroubovaný vysokokmen) a vytrhávám vlky. Na jaře je to pak o dost méně práce. A když se odstraňují větve při průklestu nebo starší větve, tak někdo řeže na patku (asi 1cm), aby ze spících pupenů nějaký ten proutek vyrašil. To kvůli tomu vyholování.

Štíhlé vřeteno (postup zejména pro pěstování jabloní)

1. rok - výsadba - nejčastěji na podzim: Vysadíme jednoletý špičák (má obrost), nebo dvouletý špičák (bývá větší, více větví).

2. rok - jaro: Jednoletý špičák zkrátit ve výšce přibližně 80 cm, dvouletý špičák výše, mezi 1 - 1,2 m. Díky tomu později obroste terminál postranními výhony. Kmínek do výšky cca 40 cm vyholit. Možno vylomit konkurenční pupen na vrcholu terminálu.

2. rok - červen: Zkrátit nebo odstranit terminálu konkurující výhon (zejména, pokud je moc bujný nebo v roste v ostrém úhlu).

2. rok - červenec: Začínají se vyvazovat postranní výhony (ideálně 4 větve rovnoměrně do všech stran). Přitom se vyplácí dodržet tyto čtyři zásady:

- Ohnout větve do podvodorovné polohy.
- Vyvazovat pouze výhony delší než asi 35 - 40 cm, kratší není nutno vyvazovat ani zakracovat.
- Ostatní dlouhé letorosty zkrátit na cca 10 - 15 cm čípky, pokud jsou moc bujné či jinak nevhodné, můžeme je odstranit úplně.
- Terminál zatím nezakracovat (tím dojde k oslabení růstu postranních výhonů, stromek nasadí květné pupeny).

3. rok - jaro:

Zakrátit terminál (40 cm nad posledním rozvětvením). Pokud stromek dobře roste, terminál lze ohnout o 90 stupňů (do vodorovna) a vyvázat.

Zakrátit vyvázané postranní výhony na 40 cm délky.

Ponechané čípky zakrátit za posledním květním pupenem nebo za výhonem s květním pupenem. To proto, aby větve obrůstaly i v místech blíže kmenu, nejen na koncích. Je však třeba zakracovat s rozumem. Přílišné zakracování by vedlo k bujnému růstu na úkor plodnosti.

Je možno odstranit úvazky, pokud již větve samy drží v kýžené poloze.

3. rok - červen: V případě potřeby ruční probírka plodů. Pokud jsme ohnuli terminál do vodorovna, tak nejspíše již obrostl krátkými výhony. Uvolníme jej zase narovnáme.

3. rok - červenec: Vyvázat plodící výhony s vyšší násadou vzhůru (aby se moc neohýbaly nebo neulomily).

3. rok - srpen: Pozdě letní řez - odstranění bujných letorostů (nebo zakrácení na čípky). Výhony silnější než polovina tloušťky terminálu zcela odstranit.

4. rok - jaro:

Zakrátit terminál (40 cm nad posledním rozvětvením).

Zakrátit postranní výhony na 40 - 50 cm délky.

Odstranění čípků po letním řezu.

4. rok - časně letní řez (kolem 20. června):

Protože tento řez dosti oslabuje růst, dělá se zejména u bujně rostoucích odrůd (Rubín, Rubinola, Bohemia,...)

Zakrátit letorosty na délku cca 8 cm (nejlépe za listem).

Možno sesadit terminál na délku asi 40 cm.

U slaběji rostoucích odrůd tento letní řez použít jen pro zakrácení bujných výhonů.

Poznámky: Probírka plodů po červnovém propadu u stromů s vysokou násadou:

Vzdálenost mezi plody je ideálně 10 - 15 cm.

Plůdky ucvaknout tak, aby stopky zůstaly na stromě. Dělán to tak, že palcem a ukazovákem chytím plůdek za stopku a vyloupnu jej prostředníkem.

Na jednom plodonoši je možno ponechat 2 - 3 plůdky.

Terminál zatím nezakracovat (tím dojde k oslabení růstu postranních výhonů, stromek nasadí květné pupeny).

Asi po 6 letech se nahrazují staré větve novými. Udržujeme tvar kužel (jako smrk). Při velké násadě řežeme více. Silné výhony na vrcholu se nejlépe zkrátí opožděným řezem (květen, červen).

Štíhlá větvena ráda i hnojení na list - N,Mg, samotný Ca před dozráváním.

Štíhlá větvena lze použít pro pěstování i dalších druhů ovocných stromů - hrušní, třešní i slivoní. Je zapotřebí použít slaběji rostoucí podnože:

hrušně - kdouloň MA;

třešně - Colt, Gizela 5, PHL - A,B nebo C;

slivoně - St. Julien A, Wangenheim, i Myrobalán.

Roubování jabloní

Proč roubovat

Třeba proto, že už nám jablka, která strom rodí, nechutnají. Nebo v daných podmínkách odrůda nedozrává, nebo trpí mrazy. A nebo proto, že nás k tomu doženou houbové choroby. **Strupovitost jabloní**, ta v posledních letech silně sužuje nejednoho zahrádkáře. Možná to souvisí s tím, že je ve vzduchu méně fungicidně působící síry (z důvodu odsíření tepelných elektráren), nebo houbě vyhovují změny vlhkosti a teploty a kdovíco ještě. Dodnes se pěstuje mnoho chuťově vynikajících odrůd jabloní, které však na strupovitost trpí (Golden, Šampion, Čisteké, Idared, atd., atd.). Sezóny 2005 a 2006, myslím, změnilo náhled na nové - tzv. **rezistentní odrůdy** a začalo se o nich hodně mluvit, i když některé z nich už jsou v zahradách desítky let (třeba Prima). Řeč ale jde o novějších odrůdách, jako je Rubinola, Topaz, atd. Takže dochází k tomu, že řada zahrádkářů shání rouby těchto novinek a přeroubovává staré citlivé odrůdy. A myslím, že je to rozumné. Četl jsem spoustu nářků, že se nové odrůdy starým chuťově nevyrovnají. Co člověk, to chuť, to jistě, ale než začnete plakat, zkuste ochutnat zralou Rubinolu hned ze stromu nebo v listopadu Rozelu. Prostě senzace. Takže já neváhám a přeroubovávám.

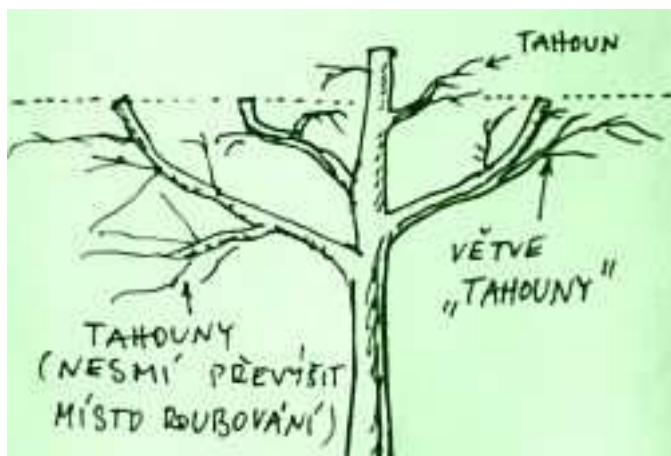
Nemá cenu přeroubovávat staré nemocné stromy bez přírůstků. Pokud plánujeme starší strom silně zmladit, je dobré to spojit s přeroubováním.

Rouby

Roubovat budeme až na jaře, ale na rouby musíme myslet již v zimě. Někdo odebírá rouby již po vánocích, někdo až v únoru - lze je odebrat i později (i v březnu), ale nesmí být delší dobu teplo, musí trvat zima, to je podstatné. Rouby nesmí být narašené! Já je uchovávám ve sklepě, zabalené v novinách, které občas namočím, nebo na severní straně kůlny, zapíchlé asi z třetiny v zemi. Rovněž mám dobrou zkušenost s uchováním v lednici (do vlhkých novin, zavázáno v igelitu). Rouby se nesmí "probudit" to pak naraší, tím vyčerpají živiny a potom obvykle po naroubování zaschnou.

Rouby odebíráám z míst, kde měly šanci dobře vyžrát - z jižní strany nebo z vyšších partií stromu. Když není zbytků, dá se použít i vlk. Dobrý roub je tlustý aspoň jako tužka. Když nemám, rouboju i tenčí, ty se však hůře uchovávají (prosychají snáze).

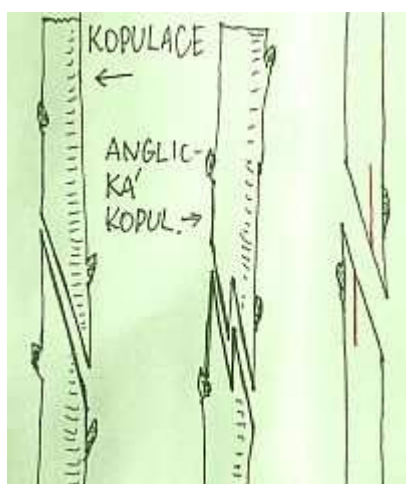
Roubování

Strom si připravím dopředu už třeba v únoru - shodím korunu, nechám hlavní větve, seříznu je tak, aby končily v jedné vodorovné rovině (kvůli rovnováze mízy - aby potom stejně přirůstaly). Termiál nechám trochu vyšší. A proč už v únoru? Ještě je vegetační klid, živiny se nedostanou zbytečně do větví. Později bych je uřízl i s nimi - bez užitku. A chyběly by pro výživu roubov. Důležitý dodatek - všechny ty připravené tlusté pahýly nechám asi o 10 cm delší, než potřebuji na roubování, v dubnu

před roubováním je seříznu ještě jednou - už načisto (konce větví by mohly vyschnout a rouby by se hůře ujímaly).

U každé uříznuté větve je důležité ponechat tzv. tahouny, původní větve, které budou odčerpávat přebytečnou mízu, té bude najednou spousta, protože kořeny zůstaly stejně silné! A navíc je třeba nějaká zelená plocha, byť dočasně ze staré odrůdy. Tyto tahouny však nesmí jít nad výšku budoucích roubů! A to se dozajista o přerůstání roubů pokusí, to se vsadíte. Jednoduše ty přečnívající větvičky zalamuji, aby zůstaly výškově pod úrovní roubů.

Ale abych nepředbíhal. Roubuji buď již někdy v březnu **kopulací** nebo **anglickou kopulací** - větev na větev. To dělám tehdy, mám-li strach, že rouby nevydrží ještě měsíc skladování, nebo pokud prostě není k dispozici silnější větev k naroubování. Několikrát jsem takto zahustil prostor - narouboval jsem výhon, rostoucí z holé tlusté větve.

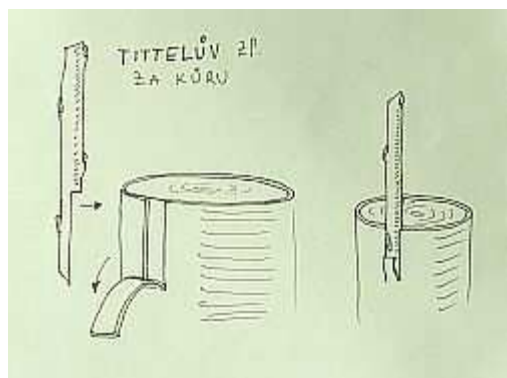
Pokud rouby vypadají tak trochu vyschle (místy zkrabatělá kůra), hodím je před roubováním na pár hodin do vody.

Kolik pupenů na roubu, čili dá se říci - jak dlouhý roub? Většinou jsem odcvakl kousek se čtyřmi pupeny, ale asi dva roky jich zkouším dávat i víc - až 8. Když mají víc pupenů, naroste víc malých větviček a snad začnou dříve rodit. Jenže jsem měl i zkušenost, že rašily větvičky jen z vrcholu tohoto delšího roubu a spodek zůstal bez obrostu, takže já kratší rouby vůbec nezatracuji. Pravda je, že potom pečlivě vyvazuji jejich přírůstky a korunku tvaruji již od začátku.

Podívejte se bedlivě na obrázky - na polohu pupenů na roubu i podnoži a dodržte ji! Pupyeny pomáhají táhnout mízu, udržet poraněné místo větvičky naživu.

Pokud nesedí přesně rozměrově obrysy řezné plochy (elipsy) podnože a roubu, dbám na to, aby na sobě seděla mízní kambia aspoň na jedné straně a pevně oboje stahnu k sobě **pvc roubovací páskou**, musí dokonale těsnit, do místa srůstu nesmí vzduch, roub by zaschl. Omotávám zdola nahoru, aby pod překryvy pásky nemohla voda.

Mám rád anglickou kopulaci, trochu si ji zjednodušuji - místo výřezů, které proti sobě zapadnou (což nejde úplně snadno), dělám jen jednoduché zářezy do elips řezných ploch roubu i podnože (viz 2 červené čárky na 3. obrázku "kopulace"). Pak do sebe protějšky zasunu, drží to skvěle a srůstá ještě lépe. Jen je místo srůstu chvíli trochu silnější. Nepamatuji, že by se mi to někdy "nechytlo". Nezapomenout zamazat voskem vršek roubu (místo řezu) nebo místo, které nekryje páska dokonale.

Druhý způsob roubování, který používám daleko nejvíc, je **Tittelův způsob roubování za kůru**. Tím roubuji na větev výrazně tlustší než je roub. Použít se dá, pokud "je míza". Poznáme to tak, že někde zkusíme naříznout a odloupnout kůru - musí to jít bez trhání, hladce. Pod kůrou už to jakoby "klouže".

Připravím si roub - je to vidět na obrázku - před spodním očkem ho zhruba do půlky seříznu, podle jeho tloušťky naříznu podnož dvěma rovnoběžnými řezy a zhora zasunu roub. Pokud máme tlustší větev, dávám dva rouby, i tři - symetricky dokola (pokud to jde). Pevně stahuji odspodu pvc páskou, nechám čouhat nejspodnější pupen, který je pod úrovní řezu větve-podnože a pokračuji dál. Nezapomenout zamazat štěpařským voskem nebo balzámem 1) kolem čouhajícího oka, 2) místa, kde přiléhá roub k "uříznuté ploše" větve, 3) vršek roubu.

Zamažu i velké řezné rány na hlavních větvích - voskem, balzámem, latexem, balakrylem.

Existuje vícero způsobů, jak roubovat, třeba známé roubování na kozí nožku, nebo víc způsobů za kůru. Proti gustu žádný dišputát (ale kozí nožka - to chce cvik!). Ať už roubojete jakkoli, musí mizní pletiva roubu a podnože na sebe navazovat a pod pásku nesmí vzduch.

Jaké odrůdy zvolit?

Tak především - na stromku, který jdeme koupit do zahradnictví, se bimbá cedulka, na které je napsáno několik údajů - nás bude hlavně zajímat název odrůdy (třeba TOPAZ) a hned vedle bývá napsáno, na jaké podnoži je tato odrůda naroubována (třeba M9). Ta podnož je také hodně důležitá, píšu o tom na stránce [podnožích](#).

Je dobré, když máme rozvrženy odrůdy tak, aby pokrývaly svou dobou sklizně a délkou skladovatelnosti co nejdelsí období, abysme zkrátka měli naše jablka po ruce co nejdéle. Začínáme letními odrůdami, následují podzimní, zimní. Lze to, pokud máme dobrý sklep, kde můžeme jablka až do jara skladovat. Pokud sklep chybí, vysadíme odrůdy spíše letní a podzimní. Dejte dobrý pozor, co vysadíte - jablko pro teplé polohy nesázejte do vyšších poloh, pokud nemáte dobré půdní podmínky, použijte odrůdu na vzrůstnější podnoži (stejně tak, když chcete nechat pod stromy trávník).

Dobré je zjistit, jakým odrůdám se v okolí daří, poptat se. Můžete se podívat do tabulky, která je níže (ale v ní dostaly přednost spíše odrůdy pro střední a vyšší polohy - v nich se pohybují nejvíce) nebo pobrouzdat po odkazech vpravo na titulní straně. Přikláněl bych se k volbě nějaké vůči strupovitosti rezistentní odrůdě (v tabulce jejich názvy červeně) - nemusí se tolik stříkat proti houbovým chorobám, stříká se potom jen proti žravým a savým nepřátelům zahrádkáře.

odrůda	rodiče	podnože	plody	sklizeň	skladování	odolnost	požadavky
Julia	Quinte x Discovery	M9, silnější do horších podm.	červená, chuť velmi dobrá	druhá pol. července, zač. srpna	14 dní	velmi odolná proti strupovitosti i proti padlí	různé polohy, nenáročná
Discovery	Worcesterské parména x Bathské	M9 a pod.(z dův.menší plodnosti)	žlutočervená, chuť velmi dobrá	první pol. srpna	do pol. září	odolné proti strup. i padlí	různé polohy
Hana	Prima x Krasava	libovolné podle pěstitelských podmínek	žlutá - červená, chuť dobrá	v první polovině srpna	vydrží 10 dnů až měsíc	rezistentní ke strup., k padlí málo náchylná	vhodná pro různé polohy i způsoby pěstování
Ametyst	Nela x Vista bella	M9, MM106 - dle půdy	purpurově červená, chuť příjem.aromat.	ve 2.polovině srpna	1 měsíc	rezistentní ke strup., k padlí málo náchylná	vhodná pro různé polohy i způsoby pěstování
James Grieve double red	Mutant James Grieve	všechny tvary a podnože	červená, chuť velmi dobrá	přelom srpen - září	několik týdnů	strupovitostí i padlím trpí jen málo	i vyšší polohy
Vanda	Jolana x Lord Lambourne	M9 a slabší, silnější do horších podm.	červená, chuť velmi dobrá až výborná	první polovina září	do prosince	rezistentní ke strup., k padlí málo až středně náchylná	střední až vyšší polohy, nenáročná na řez, vápník(fp)
Prima	? - USA 1958	slabší a středně vzrůstné typy	červená, chuť dobrá	1. pol. září	do listopadu	rezistentní proti strupovitosti, padlím netrpí	různé polohy, letní řez
Lipno	Vanda x Rubinola	M9 a slabší, silnější do horších podm.	červená, chuť velmi dobrá	polovina září	do března	rezistentní ke strup., k padlí málo náchylná	vhodná pro různé polohy i způsoby pěstování
Rosana	Jolana x Lord Lambourne	nemá zvl. nároky, s plodností omezuje růst	červená, chuť velmi dobrá	polovina září	do února	rezistentní ke strup., málo náchylná k padlí	střední a vyšší polohy, nenáročná
Rebella	Golden Delicious x Remo	nemá zvl. nároky, nejlépe M9, M26	žlutá-červená, chuť velmi dobrá	2. dekáda září	do konce prosince	rezistentní ke strup., odolná proti padlí	všechny polohy
Denár	?	libovolné podle pěstitelských podmínek	žluté	?	do února	značně odolné proti strup.	vyšší polohy
Rondo	ÚEB2345/1 x Bolero	M26 a MM106 i silnější	sv. červená, chuť velmi dobrá	2.pol. září	do února	rezistentní ke strup., padlím netrpí	sloupcovité koruny (ballerina)
Šampion	Golden Delicious x Cox's Orange Pippin	libovolné, dle kmen. tvaru	žlutočervená, chuť velmi dobrá	2.pol. září	do ledna	strupovitostí trpí silně, padlím málo	různé polohy, vhodné do vyšších poloh
Rubinola	Prima x Rubín	M9 a slabší, silnější do horších podm.	červená, chuť výborná	koncem září	do konce března	rezistentní ke strup., málo náchylná k padlí	střední polohy, mírný řez, převážně jen letní
Rozela	Vanda x Bohemia	bez nároků,plodí dobře i na vzrůst. podnožích	červená, chuť velmi dobrá	koncem září	do března	rezistentní ke strup., padlím netrpí	střední a vyšší polohy, nenáročná
Rubín	Lord Lambourne x Golden Delicious	volba podnože závisí na půdě(M9, MM106 - jader.)	červená, chuť výborná	koncem září až počátkem října	do března	středně odol. ke strup., dosti odolná k padlí	vhodná pro různé polohy(i vyšší)
Rajka	Šampion x (Jolana x Rubín)	volba podnože závisí na půdě a způsobu pěstování	červená, chuť velmi dobrá	koncem září až počátkem října	do února	rezistentní ke strup., dosti odolná k padlí	vhodná pro různé polohy(i vyšší), nenáročná
Heliodor	Golden Delicious x Topaz	M9, M26, MM106 - dle stanoviště	žlutá, chuť velmi dobrá(?)	počátek října	do března až dubna	rezistentní ke strup., málo náchylná k padlí	střední polohy
Orion	Golden Delicious x Otava	M9 a slabší, silnější do horších podm.	žlutá, chuť výborná	počátek října	do března	rezistentní ke strup., padlím netrpí	střední polohy, je vhodný letní řez

odrůda	rodiče	podnože	plody	sklizeň	skladování	odolnost	požadavky
Topaz	Rubín x Vanda	M9 a slabší, do horších podm. M26, MM106	červená, chuť výborná	počátek října	do března až dubna	rezistentní ke strup., málo až středně citlivá k padlí	teplejší a střední polohy
Red Topaz	červená mutace Topaz	M9 a slabší, do horších podm. M26, MM106	červená, chuť výborná	o něco dříve než Topaz	do března až dubna	rezistentní ke strup., málo až středně citlivá k padlí	tam, kde Topaz nestíhá dozrát
Goldstar	Rubín x Vanda	libovolné podle pěstitelských podmínek	žlutá, chuť výborná	počátek října	do dubna	rezistentní ke strup., málo citlivá k padlí	teplejší a střední polohy, vápník(fp)
Karmína	hybridy	M9 v ideál. podm., jinak M26, MM106	červená, chuť dobrá	počátek října	do března až dubna	rezistentní ke strup., padlím netrpí	teplejší a střední polohy, ve vyšších malé plody
Luna	Topaz x Golden Delicious	libovolné podle pěstitelských podmínek	žlutá, chuť výborná	1. polovina října	do dubna	rezistentní ke strup., padlím netrpí	teplejší a střední polohy
Sirius	Golden Delicious x Topaz	M9, silnější do horších podm.	žlutá, chuť výborná	1. polovina října	do dubna	rezistentní ke strup., slabě náchylná k padlí	teplé a střední polohy
Opál	Golden Delicious x Topaz	M9, na silnějších menší plody	žlutá, chuť výborná	konec září až poč. října	do dubna	rezistentní ke strup., padlím netrpí	teplé a střední polohy
Angold	Antonovka x Golden Delicious	libovolné podle pěstitelských podmínek, i na vyšší tvary	žlutočervená, chuť sladká	konec září až poč. října	do března	odolné proti strup., padlím trpí jen málo	různé polohy
Dukát	Golden Delicious x Coxova reneta	M9, pro zákrsky M 4	žlutočervená, chuť sladká, velmi dobrá	polovina října	do března	Strupovitostí trpí středně, padlím slaběji	střední i vyšší polohy, vřetenovitý zákrsek, vápník!(fp)
Florina	vícenás. hybrid	středně a slaběji vzrůstné podnože	žlutočervená, chuť dobrá	během října	do března	rezistentní ke strup., padlím trpí málo	teplé oblasti
Ontario	Wagenerovo x Northern Spy	libovolné, dle kmen. tvaru	žlutá, chuť dobrá	2. polovina října	do května	strupovitostí trpí středně, padlím málo	různé polohy

Hrušně - pěstování

Hrušně - úvod, podnože

Hrušeň má ráda teplo i lepší půdu, i když pěstovat se dá i ve vyšších polohách. Kvete dříve než jablona a tak úrodu můžou více ohrozit jarní mrazíky. V oblasti s vysokou vzdušnou vlhkostí je větší možnost ohrožení strupovitostí hrušní.

Řez hrušní není tak náročný jako řez jabloní. Korunu mají přirozeně řidší, světlejší a plodonosný obrost vydrží dlouho.

Hrušeň se pěstuje např. jako **zákrsek**, buď použijeme jako podnož:

- o **pláně** - semenáč hrušně, pak mezi stromy dodržíme vzdálenost 4 metry (spon 5x4m)
- o **kdouloň MA** nebo **K-TE-B** - vegetativně množené, rostou slaběji, pak mezi stromy dodržíme vzdálenost 2,5 metru (spon 4,5x2,5m). Ještě méně roste **kdouloň MC**, ale tu více ohrožuje mráz a ke stromku musí kůl, podnož mělce koření.

Dá se pěstovat i jako větveno, i štíhlé, jako podnož pak používáme méně rostoucí kdouloně.

Je příjemnější pěstovat hrušně na kdouloni - hlavně kvůli menším rozměrům stromu a vyšší kvalitě ovoce. Mají ale kratší životnost než třeba na pláněti, tak to chodí. Taková klasická obrovská hrušeň na pláněti může být běžně i více než stoletá a pořád pěkně rodí, zatímco na kdouloni se dožívá tak kolem 30 let.

Někdy koupíte odrůdu hrušně, která se s kdouloní moc nesnáší - bývá proto naroubovaná mezištěpováním - na kmínku je vidět, že bylo štěpováno dvakrát po sobě - nejdřív na nějakou odrůdu, které kdouloň nevdává - a ta potom na odrůdu, po které jsme toužili.

Řez

Hrušeň se zapěstuje podobně jako jablona. Je - li to třeba, strměji rostoucí větve rozepřeme nějakými rozpěrkami, abychom dosáhli odklonu od terminálu.

Hrušeň řezemě jako jiné jádroviny zejména v únoru nebo březnu (zimní řez). V červnu ještě vytrhám některé vlky (pokud překážejí), někdo dělá i letní řez v srpnu. Řez snáší hrušeň velmi dobře.

Vyřezávám suché větve, větve, které příliš zahušťují korunu, větve, které jsou starší a ohnuté k zemi. Kvalitního ovoce bývá nejvíce na dvouletém plodném dřevu a na plodonosném obrostu, takže se starší větve snažím nahradit těmi novými, i obrost stříhám (zmlazuji), stejně ho bývá moc.

Pozor, s vlky opatrně, snažte se vidět dopředu - nechávejte vlky tam, kde bude v budoucnu třeba obměna dřeva. Vlk napřesrok zarodí, ohne se a vznikne plodonosný oblouk. A kvalitní ovoce.

Množství plodů často reguluji probírkou (když se plody začnou nalévat, jsou velké asi jako hrací kuličky). Raději méně kvalitního ovoce než spoustu braku! Kdybyste také regulovali, nevytrhávejte hruštičky ze svazku s jinými i se stopkou, aby zbylé hruštičky nezaschly, zkuste vytrhávat tak, aby stopka ve svazku zůstala.

A ještě celkem jednouchou radu ohledně **zmlazení**. Hrušeň většinou snáší bez problémů poměrně drastický zásah, který bych asi u jabloně nedělal. A sice - někde v půlce (tak 2 - 3 metry vysoko nad zemí) uříznout korunu.

Ovšem tak, aby místo ní přibližně vzhůru pokračovala nějaká boční nižší větev. Je to na obrázku.

Odrůdy

Odrůdy do nižších poloh (výborné podmínky do 300 mnm):

- **Letní:** Clappova, Williamsova červená, Alfa, Radana, Alice, Isolda, Milada, Červencová, Laura, Diana
- **Podzimní:** Konference, Hardyho, Boscova lahvice, Karina, Morava, Manon, Vila, Nitra, Monika
- **Zimní:** Amfora, Erika, Astra, Dicolor, Beta, Blanka, Bodra, Bohemica, Decora, Delta, Dita, Generál Leclerc, Nela, Vladka, Vonka, David, Grosdemange, Pařížanka

Odrůdy do středních poloh (dobré podmínky 300 - 450 mnm):

- **Letní:** Clappova, Williamsova červená, Alfa, Radana, Alice, Isolda, Milada, Červencová, Laura, Diana
- **Podzimní:** Konference, Hardyho, Karina, Morava, Manon, Vila, Nitra, Charneuská, Monika
- **Zimní:** Amfora, Erika, Astra, Dicolor, Beta, Blanka, Bodra, Bohemica, Decora, Delta, Dita, Generál Leclerc, Nela, Vladka, Vonka, David, Grosdemange, Pařížanka, Lucasova

Odrůdy do vyšších poloh (drsné podmínky 450 - 600 mnm):

- **Letní:** Alice, Isolda, Milada
- **Podzimní:** Konference
- **Zimní:** Decora, Milka, Nela, Jizera, Jana, Lucasova

Lokálně příznivé mikroklima samozřejmě může zamíchat v těchto kategoriích kartami a odrůdě, prospívající např. někde ve výšce 400 mnm se nemusí dařit ve 300 mnm jinde, třeba v mrazové kotlině.

Rez hrušňová

Leckoho sužuje **rzivost hrušně**, jak se také rzi říká. To jsou oranžové flíčky na listech shora (a zespodu nijak sympatické několikamilimetrové "výrůstky"). Vyzkoušel jsem na jaře před květem a těsně po odkvětu Baycor 25 WP. Výrazně jsem uspěl - hrušně sousedů dopadly mnohem hůře než moje. Takže Baycor byl úspěšný. Alespoň částečně by proti rzi měl fungovat ještě zejména Topas C 50 WP, potom snad i Dithane DG, Dithane M45, Novozir MN 8, Polyram WG.

Hlavním hostitelem této houby je jalovec čínský a jalovec chvojka klášterská. Nikoli túje! Rez přezimuje ve dřevě větví jalovce, v dubnu či květnu dochází k infikování listů hrušní - na vzdálenost až několik stovek metrů. Koncem léta je naopak infikován zpětně jalovec. Rez na listí z hrušně zimu nepřežívá, listí z hrušně se tedy nemusí pálit.

Meruňky - pěstování

Vlastnosti, výsadba

Meruňky jsou velmi náročné na teplo. Určitě bych je nepěstoval v mrazové kotlině, i pokud by vyrostla, mrzly by květy. Pokud však budeme vhodnou odrůdu meruňky pěstovat na chráněném místě (uzavřeném ze severu i z přilehlých stran stavbami a pod.), lze ji pěstovat a sklízet plody i ve výškách kolem 400 - 500 mm.

Ve fázi růžového poupěte je ničivá teplota kolem $-5\text{ }^{\circ}\text{C}$, v plném květu meruňka snese ještě teplotu kolem $-3\text{ }^{\circ}\text{C}$, malé plody se poškozuji již při teplotě kolem $-1\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Meruňky jsou většinou samosprašné, ale jsou i cizosprašné (Goldrich, Vesna), i částečně samosprašné (Veecot,...). Na to pozor - při výsadbě cizosprašných meruňek by měl růst poblíž opylovač (jiná odrůda meruňky, kvetoucí ve stejnou dobu). V případě částečně samosprašné meruňky blízkost opylovače zvýší úrodu.

Výsadba je vhodná na podzim (od poloviny října do poloviny listopadu), ale v drsnějších podmínkách s těžšími a vlhčími půdami je lépe sázet na jaře (konec dubna, začátek května). Ať tak nebo tak - seřízneme kořeny do zdravého. Zdají-li se nám stromky před sázením mírně zaschlé, klidně je namočíme přes noc do vody.

Vysokokmeny se sází asi 6 m od sebe, zákrsky asi 4 m od sebe. Použijeme-li slabě rostoucí podnože (St. Julien A, Wangenheimova, Pixy), vysazujeme stromky asi 2,5 m od sebe.

Po výsadbě je dobré stromky mulčovat. Třeba trávou.

Meruňka plodí na jednoletých (tzn. loni narostlých) výhonech a tím se řídí i řez.

Podnože

Jako podnože se používají **meruňkové semenáče** (M-VA, MLE, MHL) - ale jen do kvalitních půd.

Do těžších nebo sušších půd se lépe hodí **myrobalán** (MY-KL-A, MY-VS-1,...).

V těžších vlhkých půdách se dají použít **slivoňové podnože** (St. Julien A, Wangenheimova, Pixy).

Řez

Po výsadbě na podzim se neřeže nic, vždy se řeže až na jaře (ne dříve než v dubnu). Ponecháme vhodně rozložené 4 postranní větve (jako u jiných ovocných stromů) a seřízneme je asi na 3 - 5 pupenů (délka větví pak bude kolem 20 cm). Řežeme na vnější pupen. Terminál necháme čnít asi 15 cm nad rovinu danou zakončením postranních kosterních větví. To je podobné jako u prvního řezu jabloně.

Ve druhém roce (opět řežeme později na jaře - nejlépe až v době květu) vyřízneme zahušťující a konkurenční výhony na terminálu i kosterních větvích. Potom o třetinu až polovinu zkrátíme jednoleté výhony, které jsou základem budoucích kosterních větví. Další výhony (na loňské zkrácené části) se zkrátí jen mírně. Krátké výhony necháme být.

Terminál se zkrátí o 20 cm výše než jsou vrcholy hlavních kosterních větví. Terminál bude potom hezky obrůstat a ve výšce 60 - 80 cm nad 1. patrem založíme další patro kosterních větví (tedy bude-li z čeho).

V červnu se z korunky odstraňují zahušťující výhony a vlky. A také se dělá tzv. **Šittův řez**. Ten spočívá ve zkracování nových letorostů asi o třetinu délky (aby byly ty zbytky dlouhé nějakých 20 cm). Očka na těchto zkrácených větvičkách vyraší a vytvoří nový obrost (jakousi "štetku"). V srpnu se z té štetky odstraní silné a do koruny směřující letorosty. Květné pupeny na zbylých

větvičkách v příštím roce raší o pár dní později a snáze tak uniknou mrazíkům - a v tom je ten vtíp! Šittův řez se dělá od konce května do půlky června.

Ve třetím roce prosvětlujeme korunu, zakrátíme prodlužující výhony kosterních větví asi o třetinu. Proberou se jednoleté výhony, pokud jsou moc husté. Krátké větvičky necháme na pokoji. Pokud jsme to neudělali loni, založíme 2. patro (vybereme asi 3 - 4 boční větve, které vyrůstají z terminálu v tzv. "tupém" úhlu a zakrátíme je asi o třetinu). Terminál se zakrátí asi 20 cm nad úroveň konců větví 2. patra.

V polovině června opět letní řez, jako před rokem.

Ve čtvrtém roce na jaře postupujeme jako v roce předchozím, jen přírůstky prodlužující kosterní větve již nezkracujeme. Zastříhne se terminál a případně zapěstuje třetí patro.

Udržovací řez spočívá zejména v průklestu a odstraňování nemocných větví. Asi od 10. roku věku bývá na místě **zmlazování**. Je to tehdy, když má stromek malé přírůstky. V tom případě (koncem dubna nebo po sklizni) zmlazujeme - ale nijak drasticky, jako třeba u jádrovin - žádné velké řezání, to nemají meruňky rády! Odřezává se nejvíce tak čtyřleté dřevo.

Meruňku lze zapěstovat i s dutou korunou, i jako štíhlé větveno.

Roubování

Meruňku můžeme roubovat za kůru **v období plné mízy** (během kvetení).

Jelikož není jednoduché uchovat rouby (mimo chodem - musí se řezat brzo jako u jiných peckovin), dá se roubovat už **koncem února** "na sucho" (na kozí nožku, kopulací, anglickou kopulací, když nemrzne). Nejjistější bude roubování kopulací - roub na výhon.

Ovšem - jako jiné peckoviny, můžeme meruňky koncem léta (přelom červenec, srpen) očkovat.

Odrůdy

V tabulce najdete spíše novější odrůdy s důrazem na ty, které se dají pěstovat ve výše položených oblastech - tedy zejména odolné vůči mrazu. Dozrávání se často vztahuje k odrůdě Velkopavlovické (VP), což bývá ve 2. polovině července.

odrůda	zrání	opylovací poměry	poloha pro pěstování
Leskora	raná, 17 dní před VP	částečně samosprašná	i okrajové polohy
Veselka	raná, 11 dní před VP	samosprašná	i okrajové polohy, menší vzrůst
Harcot	středně raná, 6 dní před VP	samosprašná	i okrajové polohy
Lerosa	středně raná, 5 dní před VP	samosprašná	i okrajové polohy
Kompakta	středně raná, 2 dny před VP	samosprašná	i okrajové polohy
Lebela	středně raná, 1 den před VP	samosprašná	i okrajové polohy
Velkopavlovická	středně raná, 2. pol. července	samosprašná	jen teplé oblasti
Mirka	středně raná, jako VP	samosprašná	i okrajové polohy
Veecot	pozdní, 4 dny po VP	částečně samosprašná	i okrajové polohy
Bergeron	pozdní, 6 dní po VP	samosprašná	snad i okrajové polohy

Broskvoně - pěstování

Vlastnosti, výsadba

Broskvoně rády teplo, dobré půdy, nejlépe 200 - 250 mm., odolné odrůdy v příznivém mikroklimatu se dají pěstovat i třeba v nějakých 500 mm. Rozhodně bych broskvoň nesázal do nějaké mrazové kotliny, studený vzduch musí odtékat! Příznivým mikroklimatem myslím třeba chráněné místo u jižní strany domu. Ještě více jsou na teplo náročné **nektarinky** (broskve s hladkou slupkou).

Broskvoň je náročná na světlo, většina odrůd je samosprašná, květní pupeny jsou výhradně na jednoletých výhoncích. Broskvoně potřebují vodu, hlavně na jaře (květen, červen) a asi tři týdny před sklizní.

Spon (orientačně): pro duté koruny 5x3m, pro větvena 4x3m.

Broskvoně se vysazují na jaře. Podzimní výsadba nebývá úspěšná, stromky často utrpí mrazem. Pokud někdo vysazuje broskvoní řadu nebo i více řad, orientuje řady ve směru sever - jih. Kvůli rovnoměrnému osvětlení.

Odrůdy

Následují vhodné odrůdy broskvoní, i pro zahrádku. V závorce za odrůdou je přibližná doba zrání. V teplejších krajích zraje asi o týden dřív, v chladnějších asi o týden později. Dále je v závorce uvedeno, v kterých polohách je dobré odrůdu pěstovat.

- **Favorita Morettini 3** (polovina července, i okrajové oblasti)
- **Harbinger** (polovina července, i okrajové oblasti)
- **Earliglo** (2. polovina července, i okrajové oblasti)
- **Sunhaven** (konec července, i okrajové oblasti)
- **Harbrite** (přelom červenec - srpen, teplé oblasti)
- **Redhaven** (počátek srpna, i okrajové oblasti)
- **Krasava** (1. polovina srpna, i okrajové oblasti)
- **Envoy** (polovina srpna, teplejší i okrajové oblasti)
- **Fairhaven** (polovina srpna)
- **Cresthaven** (přelom srpen - září, teplé oblasti)

Podnože

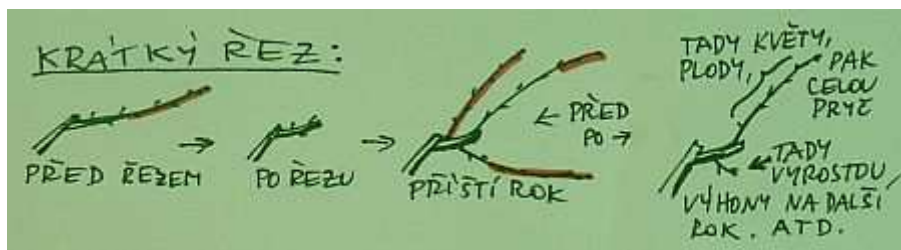
Používají se podobně jako u slivoní. Ale nejen ty.

- Méně vzrůstné: Saint Julien A (slaběji vzrůstná, do těžších půd), M Daman C, GF 1869, Isthara.
- Více vzrůstné: broskvoňové semenáče B-VA (rostou více, do středně těžkých, méně vápnitých půd), broskvomandloně BM-VA, GF 677 (roste bujně), GF 43, Cadaman Avimag (rostou více než semenáče).

Řez

Pro zahrádku je vhodná broskvoň jako zákrsek nebo čtvrtkmen s **kotlovitou korunou** (tzn. uvnitř není terminál, aby dovnitř mohlo slunce - ale pěstují se broskvoně i s terminálem). Používá se tzv. **krátký řez**, i když existuje i dlouhý řez (který vůbec není horší, ale chce asi větší praxi).

Základem kotlovité koruny jsou 3 - 4 kosterní větve, rostoucí vzhůru pod úhlem asi 60 stupňů. Při řezu se zkracují hlavně jednoleté výhony - tedy ty, co rodí. Takže řezem se může hodně ovlivnit jakost a množství úrody.

Krátký řez znamená, že jednu část jednoletých výhonů zkrátíme jen na dva listové pupeny (tzv. zásobní čípky - z nich narostou větvičky na další rok) a druhou část jednoletých výhonů zkrátíme jen trochu (dejme tomu o třetinu) - na nich budou květy, tyto výhony budou rodit už letos.

Řez provádíme v době květu, tedy ten hlavní - to hezky vidíme, kde květy jsou a kde ne. Mladé stromky se řezou dříve - v době rašení. Vlky nebo jiné zahušťující výhony se mohou odstranit i koncem června nebo začátkem července. Ve vyšších oblastech se dá urychlit vyžívání letorostů a tvorba květných pupenů řezem na konci srpna - malým zkrácením všech letorostů v koruně.

Po odpození se na větvičce již netvoří květné pupeny, proto musí pryč - a je třeba řezem zajistit nové plodné letorosty.

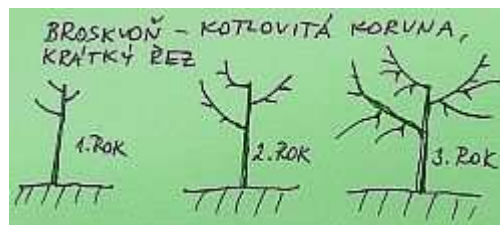
Poznámka - nedávno jsem se setkal se zajímavým výsledkem letitých pokusů s řezem broskvoní ve vyšších polohách (Jaromír Fischer, Horní Bělá 500 mnm., Z-3/2011), se kterým zatím zkušenosti nemám, ale vyzkouším jej: Řez posunout asi o 7 - 10 dní po odkvětu, je pak vidět, kde přibývají na velikosti malé plůdky a kde se naopak opylení nepovedlo. A podle toho řez přizpůsobit. Navíc se v této vyšší poloze neosvědčil výše zmiňovaný srpnový řez (nebývá ještě ukončena vegetace a větvičky po řezu znovu prorůstají a v zimě zmrznou).

V prvním roce - sázíme-li stromek bez obrostu, ponecháme výšku kmene (zákrsek 50cm, čtvrtkmen 100cm) a navrch připočítáme 4 - 5 pupenů. Z nich se vypěstuje korunka.

Sázíme-li stromek s obrostem, vybereme 3 - 4 výhony (pozor - pokud je to možné, ponechat mezi nimi výškové odstupy) a silně je zkrátíme. Vrchní jen na 1 - 2 pupeny, ten nejvíce dole asi na 4 - 5 pupenů. Délky větviček jsou potom jen kolem 10cm.

Ve druhém roce seřízneme ramínka na 30 - 50cm. Obrost, který jde ven z koruny se zkrátí na 2 pupeny, obrost rostoucí dovnitř koruny musí pryč úplně.

I v dalším roce seřízneme prodloužená ramena (asi o třetinu). A nastoupí krátký řez - výhony (bez květů), co vyrostly na spodku ramen, zkrátíme zase na 2 pupeny. Na těch s květy necháme několik květů (nebo květných pupenů, stříháme-li dříve), takže ty tolik nezkracujeme. A na této delší větvičce by měl být poslední pupen listový - tedy úzký, špičatý (vyroste z něj větvička, která bude vyživovat plody).

V dalších letech se trochu seřezávají prodloužení ramen, zapěstují se postupně vedlejší větve na ramenech. Pokud je z čeho vybírat, probírá se loňský obrost tak, aby byl mezi výhony odstup

nějakých 10 - 15cm. A dál pokračujeme s krátkým řezem - větvičky, kde je víc listů, se zkracují na dvouoké čípky. A větvičky s květy necháváme delší.

Očkování

Broskvoně se neroubují, **broskvoně se očkují**. Na jaře se strom ořeže, přes jaro a léto narostou výhony. A ty výhony se na přelomu července a srpna naočkují (všechno se tedy děje v tom samém roce, za té samé vegetace). Jak se očkuje, je pěkně popsáno například [tady](#).

Je možno si vypěstovat podnož a naočkovat ji. Postup:

Zasadit pár pecek (z planých pozdních semenáčů - po vesnicích, jak jsem zjistil, často se takové semenáče pěstují - rodí poněkud nevzhledné, ale celkem chutné plody a jejich pecky lidé prodávají sousedům jako vzácnost asi tak za 5 korun...). Ty pecky zasadíme už na místo, kde bude později růst broskvoň, nebudeme tedy nic přesazovat. Hned v roce, kdy pecka vyrostla. Na zimu místo přikrýt třeba chvojím.

Na jaře nějaké pecky vyklíčí, výhony v srpnu naočkovat. Na zimu zakrýt, zabalit (netk. textilie, noviny).

Na jaře seřízneme podnož nad očkem a rostoucí výhon z oka vyvážeme, aby se nám neulomil. Až vyroste aspoň 50 cm do výšky, zastříháme jej, aby se kmínek rozvětvil. A ponecháme nejhezčí stromek, pokud jsme měli více naočkovaných podnoží na jednom místě. V srpnu odstraníme i zbytek čípku, pokud nějaký zbyl nad očkem.

Slivoně - pěstování

Co všechno jsou slivoně

Slivoně - to je dost obecný pojem. Takže - co mezi ně patří? Je toho dost:

Slívy. Mají menší kulovité plody, dužnina nejde od pecky. Pecky mají menší, oválné.

Mirabelky. Malé kulovité žluté plody, dužnina jde dobře od pecky, chutnají výborně. Pecky mají malé, oválné.

Pravé švestky. Plody mají protáhlé a špičaté na obě strany, purpurové až fialové. Slupka (která není kyselá) jde špatně odloupnout od dužniny, ale pecka jde od dužniny dobře. Pecka je zplácá, protáhlá a špičatá na obě strany.

Pološvestky. Plody nejsou tak protáhlé jako pravé švestky, mají měkčí dužninu.

Renklódy. Velké kulovité plody různých barev, kyselá slupka jde dobře loupat, dužnina jde dobře od pecky.

Myrobalán. Odolný mrazu, brzy kvete, má malé kulaté plody (asi jako třešně) žluté až červené barvy. Plody chutnají různě, kysele i sladce. Slupka kyselá, nejde loupat. Malá kulatá pecka. Myrobalán býval a je častou podnoží pro slivoně (ale i pro meruňky a broskvoně). Lidově se jeho plody označují jako špendlíky, ale pravé špendlíky to nejsou, ty jsou trochu větší, žluté, protáhlejší a mnohem vzácnější. Časté jsou v krajině aleje myrobalánu, pozůstatek to alejí švestkových - švestky v průběhu desetiletí "odešly" a podnože obrostly. A vyrostly. A rodí špendlíky, co nejsou špendlíky.

Odrůdy

Vzhledem k pasece, kterou vytváří v našich zahradách virová šarka, se zmíním jen odrůdách odolných nebo tolerantních vůči této metle. V závorce za odrůdou je přibližná doba zrání. V teplejších krajích zraje asi o týden dřív, v chladnějších asi o týden později. Dále je v závorce uvedeno, zda je odrůda cizosprašná (C), samosprašná (S) nebo částečně samosprašná (ČS). A poslední údaj vyjadřuje v kterých polohách je dobré odrůdu pěstovat - všechny oblasti (Vš), teplé oblasti (Tep), střední oblasti (Stř), chladnější oblasti (Chlad).

Pološvestky:

- **Čačanska Lepotica** (před polovinou srpna, S, Tep-Stř)
- **Čačanska Najbolja** (konec srpna, C, Tep)
- **Čačanska Raná** (2. polovina července, C, Vš), odolnost vůči šarce ale menší
- **Stanley** (konec srpna, S, Tep-Stř)
- **Gabrovska** (konec srpna, ČS, Vš)
- **Anna Spath** (po polovině září, S, Tep-Stř)
- **Carpatin** (1. polovina srpna, C, Vš)
- **President** (po půlce září, C, Tep)
- **Jojo** (přelom srpen-září, první rezistent, S)
- **Tophit** (kolem poloviny září, ČS, Tep)
- **Topfirst** (půlka července!)
- **Katinka** (2. polovina července, S)

Švestky:

- **Hamanova** (začátek září, ČS, Chlad)
- **Tuleu Gras** (1. polovina září, C, Tep)

- **Chrudimská (Vaňkova)** (2. půlka srpna, S, Tep)
- **Hanita** (konec srpna, S)
- **Valjevka** (začátek září, S, Vš)
- **Těchobuzická** (konec srpna, Ch)
- **Toptaste** (konec srpna, ČS, Vš)
- **Elena** (přelom září-říjen, S, Tep)

Renklódy:

- **Zelená renklóda** (2. půle srpna, C, Tep-Stř)
- **Althanova renklóda** (konec srpna, jen středně odolná, C, Tep-Stř)

Podnože:

Myrobalán - používá se pro horší podmínky (mělké, kamenité, suché půdy), roste nejvíc.

St. Julien A - používá se pro těžší vlhčí půdy, roste trochu méně než myrobalán a mělčeji kořeni.

Semenáč Wangenheimovy švestky - roste ještě méně, slivoně na ní dobře a brzy rodí. Chce dobré půdy a dostatek vody, má mělko kořeny (uvázat ke kůlu). Šikovní podnož, chcete-li pěstovat štíhlé větveno. Podobná je i podnož **WAKO**.

Existují i podnože **MY-BO-1**, **MY-KL-A** - jsou z myrobalánu, mají vyrovnanější vlastnosti, rostou trochu méně než myrobalán. A ještě je známá podnož **Pixy** - ta roste slabě.

Vlastnosti slivoní, výsadba

Není rozumné vysazovat slivoně do mrazových kotlin, hůře vzdorují mrazu. Dají se pěstovat nejlépe do výšek kolem 350 mnm, odolné odrůdy do nějakých 450 mnm. Jde to i ve větších nadmořských výškách, záleží na lokálním mikroklimatu. Já je pěstuji úspěšně ve výšce asi 470 mnm.

Sází se na podzim nebo na jaře. Místo štěpování musí zůstat nad zemí!

Potřebují vodu, hlavně, když rostou plody.

Nejlepší plody bývají na 2-3letém dřevě (to je dobré zohlednit při řezu).

Některé odrůdy jsou samosprašné, takže si nemusíme dělat hlavu s opylovačem. Řada odrůd je ale cizosprašná a pak se musíme postarat o opylovače (jinou odrůdu poblíž, která se o opylení postará). A některé odrůdy jsou částečně samosprašné. Pokud i jim zajistíme opylovače, bývá úroda lepší.

Vzdálenosti mezi stromky při výsadbě: Pro vzrůstnější podnože (Myrobalán, St. Julien A.) je vhodný spon 4,5x2,5m. U méně vzrůstných (Wangenheimova) se sází na spon 4x2m, u slabě rostoucích (Pixy) jen na spon 4x1,5m (první číslo sponu je vzdálenost mezi řadami, druhé číslo je vzdálenost mezi stromky). Pokud máme kombinaci velmi vzrůstné podnože i hodně rostoucí odrůdy, může být vhodný spon až někde u 6x4m.

Řez obecně

V prvních letech se provádí výchovný řez - hlavně jde o zkracování výhonů (ovšem nijak nahodilě - podrobněji v dalších odstavcích). Nesmí se dopustit zapěstování větve pod příliš ostrým úhlem k terminálu (později se může odlomit pod vahou úrody za větru - pár takto vážně poškozených stromů už jsem viděl).

V dalších letech se zkracují příliš dlouhé větve. Pokud jsou přírůstky za rok kolem půl metru, je to dobré a korunu stačí prosvětlovat. Když jsou přírůstky krátké, musíme strom zmladit, říznu hlouběji. V tom případě (řežeme-li silnější větve) je dobré pamatovat na [Zahnův řez](#) (viz třešně a višně).

A co se týče doby řezu slivoní - řežu je koncem března nebo až v době květu (i mladé slivoně na počátku plodnosti). Prostě řezat během vegetace jako jiné peckoviny, i když slivoně bez problému snesou i ten konec března. Řezat se dá až do začátku září.

Vysadíme-li slivoň na podzim, řežeme ji až na jaře. Vysadíme-li ji na jaře, řežeme ihned.

Řez - zákrsek, čtvrtkmen, polokmen

Nejčastěji se asi pěstoval a pěstuje zákrsek nebo čtvrtkmen - na různých podnožích.

První rok ponecháme terminál a 3-4 postranní větve, zkrátíme je asi o 1/2 - 2/3 délky do vodorovné roviny (podobně [jako u jabloně - řez po výsadbě](#)), odstraníme konkurenční výhony, zkrátíme terminál tak, aby asi o 30 cm převyšoval poslední rozvětvení.

- pokud jsou úhly postranních větví s terminálem příliš ostré, odkloníme je rozpěrkami

- když sázíme špičák (bez postranního obrostu), uřízneme terminál asi 30 cm nad budoucí korunkou

- a když sázíme "dvoják", necháme jen jednu větev (konkurenční musí pryč) a korunku zapěstujeme znovu od začátku na vybraném terminálu.

- již v květnu a červnu zaštipneme konkurenční výhony či jiné nevhodné výhony v koruně.

Ve druhém roce seřízneme terminál asi půl metru nad vrchní kosterní větví a odstraníme konkurenční výhony. Řezem rozevíráme korunu (řez na vnější pupen), tenké dlouhé výhony krátíme víc, třeba i o polovinu.

Ve třetím roce z nových výhonů zakládáme další patro, zkracujeme postranní kosterní větve i terminál. Dále rozevíráme korunu řezem a řežeme podobně jako ve druhém roce.

Řez - vřetenovitý zákrsek

Vřeteno se pěstuje hlavně na méně rostoucích podnožích. Má výrazný terminál s obrostem dokola kolem, asi jako smrk. Větve směřují mírně vzhůru, nevyvazují se do podvodorovné polohy jako u štíhlých vřeten jabloní.

První rok

- pokud sázíme jen kmínek bez obrostu (špičák), seřízneme jej asi 90cm nad zemí a rok počkáme, on nám obroste

- narostlé výhony (pokud tedy jsou) je dobré zafixovat ve větším úhlu odklonu od kmínku (skoro 90 stupňů, mírně vzhůru). Dělá se to třeba kolíčky (při délce kolem 10 cm), provázky, vinařským drátkem, rozpěrkami, závažičky...

- pokud je stromek pěkně rozvětvený a větve mají dostatečný odklon, tak se moc neřeže. Odstraníme-li příliš strmě rostoucí větev, stříháme na krátký čípek. On pak možná obroste ze spících pupenů, k naší radosti.

- během jara a léta hlídáme, aby narůstající nové výhony nerostly příliš vzpřímeně, v případě potřeby vyvazujeme.

Ve druhém roce seřízneme terminál asi 60cm nad posledním rozvětvením, tím se podpoří obrůstání. Odstraníme silně rostoucí větve, vlky i konkurenční výhony (nejlépe řezem na krátký 1cm čípek).

- vyvazujeme, kolíčujeme nové výhony na terminálu.

- výhony rostoucí vzhůru ze spodních větví v červenci zaštípneme tak za 4. listem (kvůli plodnosti pro příští rok) - je to na obrázku.

Ve třetím roce už terminál neřežeme, tedy pokud je dost vysoký (2,5 - 3m).

- pokud roste terminál hůře, seřízneme jej asi 30cm nad nejvyšším postraním výhonem.

- zkracujeme opět vzhůru rostoucí výhony na spodních větvích.

- příliš silně rostoucí výhony drsnáci prostě škubají, dobře se to hojí. I já jsem drsnák.

Třešně - pěstování

Třešně - úvod

Třešeň má ráda teplo, hlubokou půdu, vápník, je citlivá na mrazíky v době kvetení i na příliš velké mrazy v zimě, takže v mrazové kotlině asi nebude spokojena. A nemá ráda přemokřené půdy. Třešně, co se pěstují u nás, jsou vesměs cizosprašné - tedy je zapotřebí opylovač. Pokud není, může se to řešit tak, že se jiná vhodná odrůda do koruny přiroubuje.

Třešně jsou **srdcovky** a **chrupky**. Mezi tím jsou i **polochrupky**, ale těch moc není. Podle doby, kdy třešně zrají, mluvíme o **osmi třešňových týdnech**. Přibližně pokrývají červen a červenec, první třešňový týden tedy začíná přibližně na začátku června (samozřejmě podle počasí, polohy, ... zkratka může to být plus mínus něco).

Srdcovky, polochrupky

Srdcovky a polochrupky dozrávají nejdříve - v 1. a 2.TT (třešňovém týdnu) a proto unikají strašné mouše s děsivým jménem **vtule třešňová**. Ta ještě nestíhá naklást vajíčka a třešně takto brzo dozrávající nejsou červivé, nemusí se stříkat proti červivosti. Bývají měkčí než chrupky. Příklady srdcovek: Rivan, Rychlice (zraje v 1.TT), Karešova (2.TT), Kaštánka (2.TT); polochrupky: Burlat (2. i 3.TT).

Chrupky

Chrupky mají tuhou dužninu, pevnou slupku a zrají později - nejvíce kolem 4. a 5.TT. A je jich víc odrůd než srdcovek. To máte například: Těchlovan (5. TT), Kordia (5. TT), Sam (4.TT), Vanda (4.TT), Van (5.TT), Napoleonova (5.TT), Summit (4.TT), Regina (8.TT).

Podnože (aneb jak udržet nízký tvar třešně?)

Máme na zahradě obrovskou třešeň. Nedostříknete, neočešete. Co je nahoře, není moje, říká můj táta. A proto se již dnes leckdo snaží dopídit takového tvaru, aby se mu třešeň dobře ošetřovala a sklízela. A menších stromů může být víc - a rozličných odrůd! Menší korunky se dá dosáhnout několika způsoby, uvedu nejběžnější:

- Pravidelným hlubokým letním řezem. Zkrácováním kmene v polovině nebo něco nad polovinou předpokládané nežádoucí výšky. Ale nemusí to být vždy snadné. O řezu píše níže.
- Pořídít si odrůdy slabě rostoucí i na ptáčnici ("kompakty" - Van kompakt a pod.).
- Koupit odrůdu na slabě rostoucí podnoži, což je nejlepší řešení. Konkrétně jde o podnože **Colt, P-HL-A,B,C, Gisela 5**. Výška takové třešně může být i v dospělosti tak do 3 m. A to už jeden (nebo jedna) dosáhne (ze štaflí)...Tyto podnože však koření mēlčeji, takže na nějaký čas ke stromku kůl a zalévat. Jsou množené vegetativně. Životnost na těchto podnožích je kolem 30 nebo 40 let.

Větší třešňové stromy bývají na semenné podnoži, které se říká **ptáčnice** nebo **mahalebka**. Na mahalebce je dobré mít třešeň v nepříliš úrodných kamenitých půdách. A nebo tam, kde je prostě moc sucho. Na ptáčnici mívají třešně dlouhou životnost, třeba 80 let i víc.

O sázení a řezu

Třešně se sází jak na podzim (přibližně od 15.10. do 15.11.), tak na jaře, což je snad i lepší (březen - duben), ale to se pak musí více ostříhat a zalévat.

Takhle jsem zatočil se štětkou na vršku třešně. A proč jsem tam nechal ty trčící bodliny? Přečtete si v dalším odstavci o Zahnové řezu.

Třešeň se dá pěstovat v různých pěstitelských tvarech. Na málo rostoucí podnoži (viz odstavec výše) můžeme zapěstovat čtvrtkmen (výška kmínku kolem 1m), zákrsek (kmínek asi 60cm), ale i třeba [štíhlé větveno](#). A co se týče řezu - třešně jsou na něj citlivější než jabloně. I když zásady, podle kterých se stříhne mladá korunka, [jsou podobné](#). Tři nebo čtyři hlavní větve plus o něco delší terminál.

Pěstujeme řídké, světlé koruny, v prvním roce se řezé více (krátký řez), ve druhém a třetím se výhony zkracují už jen o polovinu a odstraňují se svisle rostoucí větve nebo ty, které korunu moc zahušťují. Potom už se koruna jen prosvětluje.

Od začátku je dobré dohlédnout na to, aby kosterní větve rostly ve větším úhlu odklonu od kmene (aspoň tak 45 stupňů), když je úhel moc ostrý, může se větev v budoucnu odlomit a zapříčinit zkázu celého stromu. Tyto větve by měly vyrůstat z kmínku ve výškových odstupech. Pokud vyrůstají (buť do různých stran) z jednoho místa, je riziko vylovení (někdy po létech) větší.

Třešně nemají řez moc rády. Když se udělá v nevhodnou dobu, rány se mohou hůře hojit a může přijít klejotok - ostatně, ten je možno v zahradách na třešních často vidět. Takže kdy řezat?

- **v době květu,**
- nebo **při sklizni** nebo hned po ní, v létě (dejme tomu v červenci). Můžeme sklídit těžko dosažitelné větve i s plody a očesat je až v bezpečí na zemi. Na podzim a v zimě není dobré třešně (a peckoviny vůbec) řezat.
- U dospělých stromů se nemusí řez provádět každý rok, stačí jednou za dva či tři roky.

Zahnův postupný řez

Pokud řezu tenkou větev, tak ji ucvaknu nebo uříznu ve větevním kroužku a je to. Pokud však chci odstranit větvíčku či větev silnější, mohlo by to způsobit problémy (klejotok, prosychání), vedlo by to ke zhoršení kondice stromu. Platí také, že boční větev by neměla být tlustší než polovina průměru hlavní větve před ní (tedy před rozvětvením). Ale odstranění takové silné boční větve by již mohlo být rizikem.

A tyto situace může vyřešit **Zahnův řez na oslabeně aktivní čípek**. Jde o to, že převedu růst na vybranou postranní větev, kterou ponechám, zatímco jinou, která se mi nehodí, postupně odstráním. Udělám to takto:

- Větev, kterou chci postupně celou odstranit, uříznu, ale ponechám zatím delší, tzv. oslabeně aktivní čípek - tedy kus větve s drobným obrostem nebo aspoň živými pupeny,

protože jinak by zaschl. Takhle bude čípek vesele živořit dál a aktivitu postupně přebere mnou zvolená větev.

- Délka čípku záleží na tloušťce uřezávané větve, může to být asi tak desetinásobek, i víc. Čím řezaná větev více rostla nebo čím byla mladší, tím necháváme čípek delší. U tlustších větví tak může být délka čípku i desítky cm.
- V příštím roce nebo letech upřednostněná vybraná větev ztloustne a přeroste čípek, který jen živoří a moc nepřirůstá. Potom (po roce nebo dvou) čípek odříznu na větvní kroužek. A je to.
- Vtipné je i to, že čípek potom už nebývá tak tlustý jako hlavní větev a míza už směřuje z velké většiny jinam - do nového pokračování (do vybrané větve). A hlavní větev mezitím zesílila a čípek už je třeba menšího průměru než polovina hlavní větve. A o to taky třeba šlo.
- Zahnův postupný (nikoli potupný) řez se týká **peckovin**. Nechodte na jabloně s kanónem. A ještě jedna věc - byli jsme před Zahnem, budeme i po něm. Ale opravdu funguje.

Roubování

V peckovinách začíná proudit míza dříve než v jádrovinách, a proto je třeba odebrat rouby co nejdříve - třeba už v prosinci. Musí být co nejtlustší, vyzrálé, nenarašené - ovšem takové dokonalé rouby najdete spíš na vrcholu koruny stromu. Takže vzhůru na stromy. Nebo sehnat prodloužené nůžky (housesnice).

Peckoviny se roubojí již brzy na jaře. Dokonce již koncem února nebo v březnu. To se pak roubuje na kozí nožku nebo kopulací nebo anglickou kopulací. Asi nejúspěšnější bude jeden při použití **kopulace** - na co nejsilnější jednoleté výhony naroubovat co nejsilnější rouby. Jak se roubuje a co je to kopulace popisují na stránce [o roubování jabloní](#).

Ono by šlo roubovat i v době kvetení za kůru, ale je obtížné tak dlouho rouby uchovat.

Vlastně by šlo roubovat i za vegetace - od poloviny srpna do poloviny září - také za kůru. Berou se vyzrálé rouby přímo ze stromu, odstříhnou se listy, ale řapíky nechat, odstříhnout jen čepele. V tom případě přejí hodně štěstí.

Višně - pěstování

Višně - úvod

Višeň není tak náročná na kvalitní půdu a teplo jako třešeň. Ba dokonce má dřevo vysoce odolné mrazu a mrazíkům odolávají lépe i květy. a tolik neroste, zabere méně místa. Snáší lépe sucho. A většinou jsou višně samosprašné, takže odpadá starost s opylovači. Rodí hlavně na jednoletých výhonech.

Pěstuje se např. jako **čtvrtekmen** (výška kmene asi 1m, vzdálenost mezi stromy asi 3m, podnož ptačka), nebo jako **zákrsek** nebo **vřetenovitý zákrsek** (výška kmene asi 60cm, asi 2 - 3m od sebe) na slaběji rostoucí podnoži mahalebka (mahalebka je vhodnější i do horší, kamenité půdy). Nebo jako **štíhlé větveno** na slabě rostoucí podnoži (Colt, P-HL-A,C, Gisela 5, Tabel - Edabriz). Takže podnože jako u třešni.

Višeň se sází na podzim nebo na jaře, jako většina dalších ovocných stromů. Pokud se vysadí na jaře, musí se více ořezat a zalít, než při podzimní výsadbě.

Podle doby, kdy višně zrají - tak, jako u třešni - mluvíme o **osmi třešňových týdnech**. Přibližně pokrývají červen a červenec, první třešňový týden tedy začíná přibližně na začátku června (samozřejmě podle počasí, polohy, ... zkratka může to být plus mínus něco).

Řez

Višeň se zapěstuje podobně jako třešeň. Při výsadbě se stříhne buď na dutou korunu nebo na 4 - 5 kosterních větví a terminál. Prvního jara vybereme 4 - 5 větviček s dostatečným odklonem a seřízneme hluboko (asi tak na třetinu délky - zbydou asi jen 3 - 4 pupeny, dodržet vodorovnou rovinu řezu). Terminál necháme asi o délku nůžek delší.

V dalších dvou letech zakrátíme kosterní větve již jen o polovinu či třetinu. Višně mohou mít trochu hustší korunu než třešně, stačí jim méně světla.

Vhodný termín k řezu je v době rašení, ale asi nejvíce jí prospěje řez v době květu. V červnu až srpnu se dělá detailní řez. Višně potřebují pravidelnější řez než třešně, nejlépe každý rok. Je nutno odstraňovat větévky, které zahušťují korunu.

Višeň často vyholuje větve a odpložené větve se sklánějí k zemi (třeba Morela pozdní), ty se potom, nejlépe v srpnu, odstraňují až ke kratšímu rozvětvení. Konkrétně - větve se zkrátí až na mladé výhony, a ty se zkrátí na polovičku, i když někdo ty mladé větvičky nezkracuje, aby se nepřipravil o úrodu. Ale ty převislé, skloněné větve prostě musí pryč. Je to vidět i na obrázcích višně 1 a 2. Pokud mladé výhony chybí, řeže se za dobrým pupenem (převisle rostoucí větve na vnitřní pupen). Vhodné je používat [Zahňův postupný řez](#) jako u třešni nebo jiných peckovin.

Odrůdy

Višně (neboli **vajksle, kyselky**) jsou kyselé a zrají později - od 4. do 8.TT (třešňového týdne). Například: Bare (4. TT), Favorit (4. TT), Hana (4. TT), Morava (4. TT), Érdi Bötermö (5. TT), Morellenfeuer (6.TT), Fanal (7.TT), Újfehértói fűrtös (7.TT), Obláčinská (7.TT), Morela pozdní (8.TT).

Sladkovišně vznikly křížením višňí a třešňí - nejsou tak kyselé, mívají větší plody, ale hodí se spíš jen k jídlu, k dalšímu zpracování moc ne. **Amarelky** jsou světlejší višně s nebarvící šťávou. **Skleňovky** jsou sladkovišně s nebarvící šťávou.